

СУБ'ЄКТНІСТЬ – НЕОБХІДНА СКЛАДОВА СТУДЕНТЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ

Приєднання України до Болонського процесу було спрямоване на зміни в національній системі освіти та приєднання до роботи над визначенням пріоритетів у процесі створення єдиного європейського простору вищої освіти.

Важливим напрямком реформування національної освіти був перехід від авторитарної парадигми освіти до гуманістичної та освоєння компетентнісного підходу. Зміна парадигми освіти, що відбувається, передбачає перехід до врахування особливостей особистості студента та до спрямованого на результати студент центрального підходу.

Згідно гуманістичної парадигми головною цінністю освіти постає особистість студента з своїми здібностями та інтересами. Навчання побудоване на основі ідей цього підходу сприяє розвитку потенціалу особистості, врахування природної індивідуальності та спирається на самостійність студента. Це означає, що студент сам у процесі навчання робить вибір, приймає рішення і відповідає за них.

За даної парадигми студент виступає суб'єктом навчального процесу. Суб'єктність — [лат. *subjectum*] властивість людини бути суб'єктом активності. Студент займає активну позицію в навчання. Активність проявляється в ініціативному, самостійному, перетворюючому ставленні суб'єкта до дійсності, інших людей та до самого себе. Водночас активність є способом взаємодії суб'єкта з навчальним середовищем, у якій (взаємодії) виражається його прагнення до ефективного освоєння освітнього середовища.

Також гуманістична парадигма тісно пов'язана зі студент центрованим підходом, у якому фокус навчання переміщується на результати, якими є знання, розуміння та здібності студента, а не засоби і методи навчання, які використовують викладачі для досягнення цих результатів.

Вперше термін «студентцентоване навчання, що базується на результатах» зустрічається в Лондонському Комюніке 2007 року. Традиційний підхід, орієнтувався більше на особистості викладача. Зміна фокусу пов'язана з потребою поліпшення навчальних програм, а також з визнанням того факту, що ефективніші й різноманітніші стилі навчання йдуть на користь студентам.

Студентцентоване навчання – це формування програм і технологій навчання не так, як може і хоче викладач і кафедра, а так, як цього вимагає майбутня професія і можливість студента.

Також цей підхід передбачає перенесення акценту на компетентності та очікувані результати освітнього процесу; віддзеркалення в стандартах домінуючих перспектив, що дозволяють орієнтувати підготовку випускників на ефективну діяльність у майбутньому професійному полі, збільшення меж свободи студентів, у тому що стосується вибору ними різних індивідуалізованих освітніх векторів; відхід від уніфікації, включення ресурсів автономності, досягнення академічних свобод, лібералізм в області проектування змісту освіти.

Тобто студенту надається можливість вибору дисциплін і тоді він сам несе відповідальність за себе та результати свого вибору. Важливо підкреслити, що студентцентований підхід не заперечує і не зменшує роль викладача, а змінює як роль викладача, так і роль студента.

Так, при створенні навчального плану для студентів спеціальності «Психологія» нами були враховані особливості даних підходів. Саме розробляючи стандарти освітньо-професійної варіативної складової робоча група спиралася на гуманістичну парадигму, суб'єктність і студент центрований підхід.

Отже, за такого підходу реалізується суб'єктність студента. Він проявляє активність у навчальному процесі, демонструє свободу вибору в навчальних дисциплінах й несе за неї відповідальність, у процесі рішення задач, може пояснити, що він робить і для чого. Ця позиція сприятиме його професійній реалізації в майбутньому.

Література

1. Towards European Higher Education Area: Responding to Challenges in a Globalised World. London Communique, 2007.
2. Trends 2010: A decade of change in European Higher Education by Andree Sursock and Hanne Smidt. EUA Publications 2010.
3. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація : порівняльний аналіз / О. С. Заблоцька // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 40. – Серія : Педагогічні науки. – 2008. – С. 63–68.
4. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес/ Упоряд. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков. – К.: МОНУ, 2004. – 24 с.
5. Носко И.В. Студентоцентрированное образование как основополагающий принцип болонских реформ в высшей школе / И.В. Носко // Вектор науки ТГУ. – 2011. – № 1(4). – С. 136–138.